

Økonomireglement for Drammen kommune

**Vedtatt av Drammen
kommunestyre**

10.12.2019

Innhold

1. Økonomireglementets formål og virkeområde.....	2
1.1. Formål og rammebetingelser	2
1.2. Økonomiske plan og styringsdokumenter	3
1.2.1. Økonomiplan	3
1.2.2. Årsbudsjettet.....	6
1.2.3. Virksomhetenes budsjettarbeid	6
2. Økonomirapportering	6
2.1. Økonomirapporter	6
2.2. Årsoppgjørskdokumenter	7
2.3. Budsjettkorleksjoner.....	7
2.4. Rapportering av investeringer	7
3. Fullmakter og disponering av budsjettet	8
3.1. Fullmakter driftsbudsjett	8
3.1.1. Kommunestyret	8
3.1.2. Formannskapet og hovedutvalgene	8
3.1.3. Rådmannen.....	9
3.2. Fullmakter investeringsbudsjett.....	9
3.2.1. Kommunestyret	9
3.2.2. Formannskapet	10
3.2.3. Hovedutvalgene.....	10
3.2.4. Styret i Kommunale foretak	10
3.2.5. Rådmannen.....	10
4. Fastsetting av gebyrer, avgifter, kontingenter og egenbetaling.....	11
5. Andre forhold tilknyttet økonomiforvaltningen	11
5.1. Strykninger i forbindelse med regnskapsavslutningen.....	11
5.2. Avsetninger til fond fra driftsregnskapet.....	12
5.3. Driftsoverskudd/driftsunderskudd tilknyttet selvkostregime	12
5.4. Videreføring av mer-/mindreforbruk i driftsbudsjettet.....	12
5.5. Målstyring	13

6. Kommunens finansielle handlingsregler	13
7. Internkontroll.....	14
Vedlegg 1	15

1. Økonomireglementets formål og virkeområde

1.1. Formål og rammebetingelser

Økonomireglementet fastlegger de overordnede prinsippene for økonomisk styring i Drammen kommune. Reglementet legger føringer for arbeidet med kommunens økonomiske plan og styringsdokumenter og for økonomirapportering. Utgangspunktet for reglementet er rammer og retningslinjer som følger av:

- [Lov av 22. juni 2018, ny kommunelov, i kraft ved konstituerende møte høsten 2019](#)
 - Lovens femte del kapittel 14 omhandler kommunens økonomiforvaltning, og trer i kraft 1.1.2020
- [Forskrift om økonomiplan, årsbudsjett, årsregnskap og årsberetning for kommuner og fylkeskommuner mv. fastsatt av Kommunal- og moderniseringsdepartementet 12. juni 2019](#)
- [Forskrift om rapportering fra kommuner og fylkeskommuner mv. \(KOSTRA-forskriften\), fastsatt av Kommunal- og moderniseringsdepartementet 28. oktober 2019](#)
- [Forskrift om kommunale og fylkeskommunale garantier, fastsatt av Kommunal- og regionaldepartementet 2. februar 2001¹](#)

I tillegg til nevnte sentrale lover og forskrifter kommer også Drammen kommunes egne retningslinjer og reglementer (delegasjonsreglement, gjelds- og finansreglement). Videre vises det til GKRS – [Foreningen for god kommunal regnskapsskikk](#), som har en sentral rolle i forhold til budsjett- og regnskapsprinsipper.

Endringer i økonomireglementet for Drammen kommune skal forelegges revisor for uttalelse. Rådmannen har fullmakt til å gjennomføre endringer i reglementet som er av teknisk eller administrativ karakter.

¹ Forslag om ny forskrift som vil erstatte forskrift om kommunale og fylkeskommunale garantier ble sendt på høring i april 2019.

1.2. Økonomiske plan og styringsdokumenter

I kommuneøkonomien er det et skille mellom drift og investering. Driften skal finansieres av løpende inntekter. Investeringer omfatter kommunens investeringer i varige driftsmidler, samt kjøp og salg av fast eiendom. Investeringer finansieres av egenkapital, tilskudd og låneopptak.

1.2.1. Økonomiplan

Rådmannen skal årlig legge frem økonomiplan med årsbudsjett, jfr. kommunelovens §§ 14-3 og 14-4. Kommunestyret skal innen årets utgang behandle og vedta økonomiplanen for de neste fire årene og årsbudsjettet for det kommende året. Arbeidet med økonomiplanen skal følge de frister som fremkommer av kommuneloven § 14-3, og oppstillings- og dokumentasjonskrav til budsjettet som følger av kommuneloven § 14-4.

Økonomiplanen omfatter hele kommunens virksomhet både drift og investering, og skal vise hvordan langsiktige utfordringer, mål og strategier i kommunale og regionale planer skal følges opp, jfr. kommuneloven § 14-4. Økonomiplanen skal gi en realistisk oversikt over sannsynlige inntekter, forventede kostnader og prioriteringer over en 4-årsperiode. Økonomiplanen og årsbudsjettet skal settes opp i balanse og være realistiske, fullstendige og oversiktlige.

Kommunestyret skal ved behandlingen av økonomiplanen fastsette finansielle mål for den langsiktige styringen av kommunens økonomi, jfr. kommuneloven §14-2.

I Drammen kommune framlegges økonomiplan inklusivt årsbudsjett for kommunestyret og vedtas på programområder². Gjeldende struktur for programområdene vil fremgå av skjema 1B, se vedlegg 1. Sentrale budsjettposter³ vedtas i henhold til skjema 1A, se vedlegg 1.

Det enkelte programområde, for eksempel et kommunalsjefsområde⁴, hører politisk inn under et hovedutvalg, formannskapet eller direkte til kommunestyret, se vedlegg 1 for gjeldende struktur.

I Drammen kommune praktiseres rammebudsjettering: Hvert programområde får fastsatt sine disponible midler (sin økonomiske bevilgning) som en total/ramme.

² Med et *programområde* forstås et sett av virksomheter og tjenester som sorterer inn under en felles overbygning. Den økonomiske aktiviteten begrenses av den rammen (bevilgningen) som er vedtatt for programområdet. Eksempelvis vil et kommunalsjefsområde være et programområde.

³ *Sentrale inntekter* er her skatt på inntekt og formue, eiendomsskatt, rammetilskudd, generelt statstilskudd vedrørende flyktninger og finansinntekt inkludert utbytte og finansutgift.

⁴ *Kommunalsjef* er det tjenesteområdet som den enkelte administrative leder har økonomiansvaret for.

Drift

Kommunestyret vedtar driftsbudsjettet som netto rammebevilgning⁵ (brutto driftsutgifter – sektor inntekter) fordelt på programområder, samt tar stilling til disponering av netto driftsresultat. I tillegg vedtas budsjetttramme for sentrale inntekter, finansielle poster, overføring til/fra kommunens bedrifter og fellesutgifter/ufordelte poster (som er eget programområde i skjema 1B).

Investering

Hva som er investeringer kontra driftskostnad skal følge bestemmelser i lov, forskrift og god kommunal regnskapsskikk., jfr. [KRS nr. 4](#). Investeringer er i denne sammenheng definert som anskaffelse av varige driftsmidler over 100 000 kroner, inklusive merverdiavgift, med en forventet økonomisk levetid på minimum 3 år. Hvorvidt en anskaffelse er en investeringsutgift eller en driftsutgift må vurderes i hvert enkelt tilfelle. Som investeringsutgifter regnes:

- Anskaffelse av eiendeler som er bestemt til varig eie eller bruk, og som er av vesentlig verdi.
- Påkostning på eksisterende varige driftsmidler, som er av varig og vesentlig verdi.

I beløpsgrensen på 100 000 kroner inngår alle utgifter knyttet til anskaffelsen. Dette inkluderer også utgifter til bruk av egne ansatte og rentekostnader.

Merverdiavgiftkompensasjon tilfaller ikke det enkelte prosjekt, men inngår som en del av kommunens finansiering av de samlede investeringsutgiftene.

Kommunestyret vedtar investeringsbudsjettet fordelt på programområder, og med en særskilt investeringsramme per prosjekt. Alle investeringer budsjetteres inklusive merverdiavgift. Eventuelle tilskudd fremkommer som finansiering.

Kommunestyret vedtar investeringer som enten;

1. Bevilgning til enkeltprosjekter:

For eksempel større investeringer i skole, barnehage, store infrastrukturprosjekter, etc., med kostnadsramme som kan løpe over flere år.

2. Rammebevilgninger:

⁵ *Nettobevilgning*: Øvre ramme for utgifter og avsetninger med fradrag for inntekter og bruk av avsetninger som hører hjemme innenfor kommunalsjefsområdet.

Gruppe av mindre enkeltprosjekt (< 10 millioner) som har en samlebevilgning i budsjettet.
For eksempel kjøp av boliger, prosjekter innen vann og avløp, oppgradering av eiendom, IKT, inventar og utstyr o.l.

Felles prosjektmetodikk for investeringsprosjekter

Kommunestyret skal godkjenne en felles prosjektmetodikk som gjelder investeringer både i kommunens basisorganisasjon og i kommunale foretak. Det skal også utarbeides spesielle rutiner for samhandlingen mellom kommunen som bestiller og Drammen Eiendom KF som utbygger. Prosjektmetodikken er et viktig element i den samlede virksomhetsstyringen og styring innenfor fastsatte økonomiske rammer. Tydelige krav til utredninger, beslutningspunkter og krav til dokumentasjon i forhold til prosjektets fremdrift, risiko, økonomi, organisering og konsekvenser for tjenestene, skal bidra til bedre beslutningsgrunnlag og styring av investeringsprosjekter.

1.2.2. Årsbudsjettet

Årsbudsjettet er en plan for kommunens aktivitet og bruk av midler det første året i økonomiplan, og synliggjør politiske prioriteringer. Kommunestyrets budsjettvedtak danner grunnlaget for disposisjoner i budsjett- og regnskapsåret.

1.2.3. Virksomhetenes budsjettarbeid

Basert på kommunestyrets budsjettvedtak utarbeider rådmannen økonomiske rammer for hver organisasjonsenhet. Detaljerte budsjetter på kontonivå utarbeides i organisasjonsenheten. Dette gjøres parallelt med utarbeidelse av virksomhetsplaner⁶.

2. Økonomirapportering

2.1. Økonomirapporter

Rådmannen skal i løpet av året legge frem tre rapporter (1. og 2.tertial og årsmelding) til kommunestyret som gir et helhetlig bilde av kommunens økonomiske situasjon, og anslå hvordan resultatet blir ved slutten av året. Hvis utviklingen tilsier vesentlige avvik, skal rådmannen innstille på at kommunestyret vedtar endringer i årsbudsjettet. Rapportene skal omfatte både drift og investering, og forslag til budsjettjusteringer skal primært fremmes ved 1. og 2.tertial rapport. Det skal redegjøres for årsaker til avvik både i forhold til vedtatt budsjett og vedtatt kostnadsoverslag. Finansrapporten og rapportering av sykefravær og uførhet skal ligge som vedlegg til økonomirapporten. I tillegg utarbeides tre offentlige økonomirapporter per år (februar, juli og oktober). Rapportene tilgjengelig gjøres på kommunens hjemmesider.

2.2. Årsoppgjørsdokumenter

Årsoppgjørsdokumentene består av årsrapporten, årsregnskapet og finansrapporten. Årsrapporten behandles og vedtas av kommunestyret i april.

Årsregnskapet består av driftsregnskap, investeringsregnskap, balanseregnskap, økonomiske oversikter, noter og årsberetning til regnskapet. Årsregnskapet med noter og obligatoriske oversikter i henhold til budsjett- og regnskapsforskriftens §§ 5.4 – 5.8 avsluttes innen 22. februar, mens årsberetning skal foreligge innen 31. mars. mens årsregnskapet med årsberetning og revisorberetning behandles i forbindelse med sak om årsoppgjøret i juni.

Kommunale foretak avlegger eget årsregnskap med årsberetning innenfor samme frister.

2.3. Budsjettkorreksjoner

Budsjettet skal til enhver tid være reelt, fullstendig, oversiktlig og i balanse. Det skal ikke foretas endringer i budsjettet som er i strid med kommunestyrets budsjettvedtak.

Dersom det oppstår vesentlige endringer i budsjettforutsetningene, av en slik karakter at en ikke kan finne dekning innenfor et programområde uten at det kommer i strid med kommunestyrets mål og resultatkrav, skal rådmannen reise spørsmål om budsjettendring. Endringer mellom programområder kan kun vedtas av kommunestyret ved behandling av 1. og 2. tertial rapport. Det skal fremgå av ethvert vedtak om budsjettendring hvilket programområde som berøres. Bare når særlige grunner foreligger fremmes forslag om budsjettendring som enkeltsak.

2.4. Rapportering av investeringer

Det rapporteres på investeringene samlet til kommunestyret i 1. og 2. tertialrapport, samt årsrapport. Det rapporteres på økonomisk status, fremdrift og risiko. I tertialrapportene foreslår også rådmannen eventuelle endringer i forhold til årets budsjett, herunder justering av rammer i forhold til prosjektenes faser, og viser konsekvensene for økonomiplanperioden. Komplette forslag til budsjettendringer vises i vedlegg til tertialrapportene. Hovedutvalgene gis i tillegg orientering om enkeltprosjekter etter behov gjennom året.

Mer- /mindreforbruk

Som vedlegg til årsregnskapet utarbeides en oversikt som viser økonomisk status per prosjekt, og mer/mindreforbruk per prosjekt i forhold til årets disponible ramme. Denne oversikten

danner grunnlaget for re-budsjettering av investeringsbudsjettet det påfølgende år. Justert investeringsbudsjett med finansiering fremmes i 1.tertialrapport og vedtas av kommunestyret.

3.Fullmakter og disponering av budsjettet

3.1. Fullmakter driftsbudsjett

3.1.1. Kommunestyret

Kommunestyret vedtar årsbudsjettet som netto rammebevilgning fordelt på programområder, se kapittel 1. Rammene som blir vedtatt for det enkelte programområde i årsbudsjettet er bindende.

Det er kun kommunestyret som kan vedta endringer av driftsbudsjettet:

- som medfører endringer i budsjetterte netto driftsrammer per programområde på tvers av hovedutvalg og formannskap (skjema 1B).
- som medfører endringer i budsjettert skatt på inntekt og formue, rammetilskudd, generelt statstilskudd vedrørende flyktninger og finansinntekt inkludert utbytte og finansutgift (skjema 1A).

Formannskapet, styrene for de kommunale foretakene, rådmannen og virksomhetsledere som gis myndighet til å disponere budsjettbevilgningene, plikter å planlegge bruken slik at de blir anvendt mest mulig effektivt.

3.1.2. Formannskapet og hovedutvalgene

Formannskapet er kommunens økonomiutvalg. Formannskapet innstiller til kommunestyret. I tillegg har formannskapet ansvar for programområde P14 Ledelse, styring og administrasjon, P15 Samfunnssikkerhet, P16 Næringsutvikling, P17 Arbeid og inkludering, P18 Politisk styring og P19 Sentrale poster. Se vedlegg 1.

Det enkelte hovedutvalg har innen ansvarsområdets driftsbudsjett fullmakt til å omdisponere beløp mellom programområdene, se vedlegg 1. Endringer kan kun foretas i forbindelse med behandling av 1. og 2. tertialrapport. Fordelingene og disponeringene må ikke komme i strid med prinsipielle prioriteringer og forutsetninger som ligger til grunn for kommunestyrets budsjettvedtak. Fordelingene og disponeringene må oppfylle kommunelovens krav til realisme og balanse jf. kommuneloven § 14-4. Innenfor sitt ansvarsområde skal hovedutvalget foreslå prioriteringer hva angår forslag til handlingsprogram/økonomiplan.

3.1.3. Rådmannen

Rådmannen eller den rådmannen bemyndiger, gis fullmakt til å disponere bevilgningene i budsjettet i henhold til kommunestyrets budsjettvedtak, der ikke annet er bestemt gjennom lov, instruks, vedtak eller reglement.

Kommunestyret delegerer følgende fullmakter innenfor økonomiforvaltningen til rådmannen:

Budsjett:

Kommunestyret gir gjennom sitt budsjettvedtak disposisjonsfullmakt til rådmannen innenfor vedtatte netto rammer i Drammen kommunekasse og Drammen kommunes lånefond.

Rådmannen er løpende ansvarlig for å treffe nødvendige tiltak for å holde budsjettammen.

Fullmakten innebærer også fordeling av de vedtatte bevilgningene.

Rådmannen eller den han/hun bemyndiger plikter:

- å planlegge bruken av bevilgningene slik at de blir mest mulig effektivt anvendt
- tilstrebe at behov for tilleggsbevilgninger ikke skal oppstå og at overskridelser ikke skal finne sted
- anvende anvisningsfullmakten i henhold til reglement for bestilling, attestasjon og anvisning

Kommunestyret gir gjennom sitt vedtak fullmakt til styrene for de kommunale foretakene til å fastsette endelig årsbudsjett innenfor de rammer og forutsetninger som legges til grunn.

Tekniske endringer

Rådmannen har fullmakt til å foreta tekniske endringer mellom programområder (for eksempel flytting av økonomiske midler som følger av oppgaveendringer og fordeling av midler knyttet til lønnsoppgjøret) og innenfor det enkelte programområde. Forutsetning for fullmakten:

- at de tekniske endringene ikke endrer kommunestyrets prioriteringer og de forutsetninger som ligger til grunn for budsjettvedtaket.

3.2. Fullmakter investeringsbudsjett

3.2.1. Kommunestyret

Kommunestyret vedtar investeringsbudsjettet i henhold til gjeldende hovedoversikt for investeringer, samt foretar endringer i dette.

- Investeringsbudsjettet har samme inndeling i programområder med tilhørende budsjettansvar som driftsbudsjettet.
- I investeringsbudsjettet for programområdet er rammen lik sum utgifter (jfr. obligatorisk oversikt - budsjettskjema 2B og linje 1 i budsjettskjema 2A).
- Rammene for de øvrige postene i investeringsbudsjettet og finansieringen er slik det fremkommer i budsjettskjema 2A.
- Investeringsbudsjettene for Drammen kommunekasse og kommunale foretak vedtas på prosjektnivå, og kan ikke disponeres til andre prosjekter uten kommunestyrets samtykke.
- Justeringer i investeringsprosjekter gjennom året innarbeides og følger saksgangen ved revidering av budsjett i 1. og 2. tertialrapport. Rådmannens forslag til endringer blir behandlet og eventuelt foreslått endret av de politiske utvalgene, og vedtatt av kommunestyret. Eventuelle vedtak om justeringer fattet utenom tertialrapportene skal inneholde formulering som «Endringen innarbeides i 1. eller 2. tertialrapport».

3.2.2. Formannskapet

Formannskapet innstiller til kommunestyret.

3.2.3. Hovedutvalgene

Hovedutvalgene behandler rådmannens forslag til investeringsbudsjett.

Hovedutvalgene får rådmannens forslag til disponering av enkeltprosjekter innenfor rammebevilgningene for sitt område til orientering.

3.2.4. Styret i Kommunale foretak

Styrene i Kommunale foretak gis fullmakt til å disponere innenfor rammebevilgninger gitt til foretaket (se øvrige vedtekter).

3.2.5. Rådmannen

Rådmannen gis fullmakt til å fastsette og endre økonomisk ramme, fremdrift og prosjektbeskrivelse for alle enkeltprosjekter innenfor vedtatte rammebevilgninger.

Rådmannen gis fullmakt til å disponere vedtatte samlebevilgninger beregnet til forprosjekt/mulighetsstudier og risiko/marginer.

Rådmannen/daglig leder i kommunale foretak gis fullmakt til å overføre beløp fra driftsbudsjettet til investeringsbudsjettet for utstyr over kr 100.000 med levetid over tre år og tiltak av investeringsmessig karakter som i samsvar med god kommunal regnskapsskikk skal regnskapsføres i investeringsregnskapet. Slik delegering medfører at rådmannen/ daglig leder i kommunale foretak har fullmakt til å bestemme at en bevilgning eller en andel av en bevilgning over driftsbudsjettet (netto rammer i budsjettskjema 1 B) innen samme

virksomhetsområde, kan benyttes til å finansiere kjøp av maskiner, utstyr eller andre tiltak av investeringsmessig karakter i samsvar med KRS nr. 4⁷. I slikt tilfelle økes posten for overføring til investeringsbudsjettet mot at bevilgningen på driftsbudsjettet reduseres tilsvarende.

4. Fastsetting av gebyrer, avgifter, kontingenter og egenbetaling

Kommunestyrets budsjettvedtak fastsetter endringer i gebyrer, avgifter, kontingenter og egenbetalinger. Dersom prissystemene/prismodellene for kommunale tjenester skal endres, vedtas dette av kommunestyret etter forslag fra rådmannen.

Gebyrer, egenbetaling og avgifter som ikke faller inn under budsjettvedtaket, fastsettes av rådmannen i henhold til budsjettets inntektsrammer.

5. Andre forhold tilknyttet økonomiforvaltningen

5.1. Strykninger i forbindelse med regnskapsavslutningen

Strykningsreglene er omtalt i § 4 i budsjett- og regnskapsforskriften. Forskriften inneholder ikke uttømmende regler for rekkefølgen på strykninger.

Et regnskapsmessig merforbruk i driftsregnskapet skal reduseres ved å gjennomføre strykninger. Rekkefølgen for strykninger av budsjettdisposisjoner i driftsregnskapet er i hovedsak fastsatt i § 4-2. Strykninger av budsjettdisposisjoner i driftsregnskapet skal skje etter følgende rekkefølge:

1. Budsjettert overføring fra drift til investering
2. Budsjettert avsetning til disposisjonsfond
3. Budsjettert bevilgning til dekning av tidligere regnskapsmessig merforbruk

Hvis regnskapet fortsatt viser et merforbruk etter strykningene, skal merforbruket reduseres ytterligere ved bruk av disposisjonsfond, så lenge det er tilgjengelige midler på fondet.

Et regnskapsmessig mindreforbruk i driftsregnskapet etter at budsjetterte årsoppgjørdisposisjoner er gjennomført skal reduseres så mye som mulig ved å stryke bruk av disposisjonsfond. Hvis regnskapet fortsatt viser et mindreforbruk etter strykningene, skal mindreforbruket dekke inn

⁷ KRS nr. 4 er kommunal regnskapsstandard fastsatt av foreningen for God Kommunal Regnskapsskikk (GKRS) for avgrensning mellom drifts- og investeringsregnskapet

eventuelle tidligere års merforbruk. Et mindreforbruk som ikke dekker inn et merforbruk skal avsettes til disposisjonsfond, jfr. budsjett- og regnskapsforskriftens § 4-3.

5.2. Avsetninger til fond fra driftsregnskapet

Dersom virksomheter/kommunale foretak har ubrukte øremerkede midler (statlige eller eksterne midler til finansiering av spesielle forhold) ved årets slutt skal midlene avsettes på bundne fond. Avsetning og bruk av disposisjonsfond vedtas av kommunestyret.

5.3. Driftsoverskudd/driftsunderskudd tilknyttet selvkostregime

Kostnader tilknyttet aktiviteter som vann, avløp, slam, renovasjon, feiing, oppmålingsarbeid, og plan, bygge og delesaksbehandling dekkes gjennom brukerbetaling. Selvkost settes som en øvre grense for brukerbetalingen. Dette innebærer at kommunen må foreta en etterkalkulasjon (selvkostregnskap) av de reelle kostnadene innenfor de aktuelle områdene for å føre kontroll med at gebyrinntektene ikke overstiger kommunens utgifter. Drammen kommune skal følge de til enhver tid gjeldende retningslinjer for beregning av selvkost for kommunale betalingstjenester. Eventuelle overskudd i selvkostregnskapet innenfor disse områdene skal avsettes til selvkostfond. Underskudd skal om mulig dekkes av tidligere fondsavsetninger. Dersom dette ikke er mulig, skal underskuddet dekkes av fremtidige gebyrinntekter.

5.4. Videreføring av mer-/mindreforbruk i driftsbudsjettet

Formålet med videreføring av mer-/mindreforbruk er å fremme god økonomistyring ved å gi enhetene bedre fleksibilitet og mulighet til å se budsjettene i sammenheng over et årsskifte. Reglene skal gi enhetene klare signaler om hvordan mer-/mindreforbruk i et regnskapsår vil bli håndtert og effektivt i budsjettet året etter.

Det økonomiske styringsprinsippet innebærer at avvik i forhold til programområdenes budsjetttrammer⁸ som hovedregel skal godskrives eller belastes det enkelte programområde påfølgende budsjettår. For at ordningen med mer-/mindreforbruk skal gjelde, kreves det at Drammen kommunekasse oppnår et positivt netto driftsresultat. Endelig beslutning om fremføring av mer-/mindreforbruk gjøres av kommunestyret.

Tilleggsbevilgninger som følge av varslet merforbruk i 1. og 2. tertialrapport, skal holdes utenfor resultatgrunnlaget. Dette gjelder også øremerkede bevilgninger.⁹ For fremføring av

⁸ Selvkostområder holdes utenfor ordningen. Interkommunale samarbeid etter kommuneloven kap.17 holdes utenfor ordningen, da mer-/mindreforbruk i disse enhetene føres mot bundet driftsfond ved regnskapsavslutningen.

⁹ Med *øremerkede bevilgninger* menes i denne sammenheng overføringer til konkrete formål fra staten og andre eksterne aktører.

mer-/mindreforbruk settes en øvre grense på 2 prosent av programområdets budsjetterte brutto driftsutgifter eksklusivt husleiekostnader¹⁰. Dersom kommunalsjefsområdet har et underskudd som overføres til neste år, skal enheten utarbeide en plan for hvordan dette skal dekkes inn. Rådmannen skal godkjenne planen.

Det enkelte programområdet har selv ansvar for å finansiere endringer i mer/mindreforbruk som følge av punktet over, innenfor tjenesteområdets ordinære budsjetttramme. Videreført merforbruk finansieres av den ordinære budsjetttrammen innenfor programområdet. Videreført mindreforbruk tilføres den ordinære budsjetttrammen innenfor programområdet. Videreføring av mer/mindreforbruk skal behandles som særskilte størrelser i budsjettet. Det er således ikke anledning til å knytte eventuelle påplussinger i et budsjettår til aktiviteter som binder opp enhetenes driftsbudsjetter på permanent basis. Det presiseres at det opprinnelige budsjettet angir rammen for den planlagte aktiviteten.

5.5. Målstyring

Dette innarbeides når styringsmodell er utarbeidet.

6. Kommunens finansielle handlingsregler

Kommunestyret skal ved behandlingen av økonomiplanen fastsette finansielle mål for den langsiktige styringen av kommunens økonomi, jfr. kommuneloven §14-2. De finansielle måltallene skal tydeliggjøre kommunestyrets mål for økonomisk utvikling i kommunen, og være retningsgivende for budsjettarbeidet.

Handlingsreglene som er definert for Drammen kommune skal sikre forsvarlig økonomiforvaltning og økonomisk handlingsevne over tid. Følgende økonomiske handlingsregler legges til grunn for Drammen kommune:

1. Bærekraftig utvikling
 - a. Fondsreserve (disposisjonsfond) på minimum 3 % av kommunekassens brutto driftsinntekter
 - b. Rentesikringsfond som inngår i disposisjonsfondet som til enhver tid utgjør minimum 1 % av kommunens samlede lånegjeld, eksklusiv gjeld til Husbanken knyttet til ordningen med startlån.
2. Investeringsstrategi

¹⁰ Art 380 og 190 i KOSTRA.

- a. Drammen kommune skal ha en egenfinansiering av investeringer i Drammen Eiendom KF og Drammen kommunekasse på minimum 15 prosent av ikke-rentable investeringer¹¹ korrigert for tilskudd og merverdiavgift. Det forventes at dette måltallet justeres til minimum 20 % innen en 10 årsperiode.
3. Drammen kommune skal ha et eier-risikofond på minst 20 millioner kroner.
4. Det er også et uttalt mål at netto driftsresultat bør utgjøre minimum 1,75 pst av brutto driftsinntekter¹².

7. Internkontroll

Rådmannen skal påse at det utøves tilstrekkelig internkontroll med administrasjonens virksomhet, jf. kommuneloven § 25-1.

Rådmannen er ansvarlig for at Drammen kommunes økonomiforvaltning har en forsvarlig intern styring og kontroll. Det skal etableres administrative rutiner som sørger for at budsjettoppfølgingen er gjenstand for betryggende kontroll og at utøvelsen skjer i tråd med budsjettreglementet, samt gjeldende lover og forskrifter.

Rådmannen skal minst én gang i året rapportere til kommunestyret om internkontroll og om resultater fra statlig tilsyn, jf. kommuneloven § 25-2, jfr. Drammen kommunes delegeringsreglementet §21.

¹¹ *Rentable investeringer* er investeringer som tilbakebetales gjennom egne inntekter. Eksempler på dette kan være investeringer i vann og avløp og utleieboliger. *Ikke-rentable investeringer* er investeringer som kommunen selv må betjene kostnadene med, for eksempel offentlige skolebygg.

¹² Dette nivået representerer TBU's (Teknisk beregningsutvalg) generelle anbefaling til kommuner.

Vedlegg 1

Budsjettskjema 1A - Driftsbudsjettet

Beløp i 1000

	Regnskap 2018	Oppr. bud. 2019	2020	Økonomiplan 2021	2022	2023
Frie disponible inntekter						
Skatt på inntekt og formue						
Ordinært rammetilskudd						
Andre generelle statsstilskudd						
Sum frie disponible inntekter						
Finansinntekter/-utgifter						
Renteinntekter og utbytte						
Gevinst finansielle instrumenter						
Renteutgifter, prov. og andre fin.utgifter						
Tap finansielle instrumenter						
Avdrag på lån						
Finansinntekter/-utgifter						
Avsetninger og bruk av avsetninger						
Til ubundne avsetninger						
Til bundne avsetninger						
Bruk av tidl. års regn.messige mindreforbruk						
Bruk av ubundne avsetninger						
Bruk av bundne avsetninger						
Netto avsetninger						
Overført til investering						
Overført til investering						
Til fordeling drift						
Sum fordelt til drift (fra skjema 1B)						
Merforbruk/mindreforbruk						

Budsjettskjema 1B - Driftsbudsjettet

Beløp i 1000

	Regnskap	Oppr. bud.	2021	Økonomiplan 2021	2022	2023
P01 Skole						
P02 Barnehager						
P03 Forebyggende tjenester (inkl. barnevern)						
P04 Helse						
P05 Mennesker med nedsatt funksjonsevne						
P06 Hjemmetjenester og institusjon						
P07 Rus og psykisk helse						
P08 Sosialtjeneste, etablering og bolig						
P09 Kultur, fritid og idrett						
P10 Medvirkning og lokaldemokrati						
P11 Utbygging og samferdsel						
P12 Vann, avløp og renovasjon						
P13 Arealplan og miljø						
P14 Ledelse, styring og administrasjon						
P15 Samfunnsikkerhet						
P16 Næringsutvikling						
P18 Politisk styring						
P19 Sentrale poster						
Til fordeling drift (fra budsjettskjema 1A)						

PROGRAMOMRÅDER
Hovedutvalg for oppvekst og utdanning
P01 Skole
P02 Barnehage
P03 Forebyggende tjenester (inkl.barnevern)
Hovedutvalg for helse, sosial og omsorg
P04 Helse
P05 Mennesker med nedsatt funksjonsevne
P06 Hjemmetjenester og institusjon
P07 Rus og psykisk helse
P08 Sosialtjeneste, etablering og bolig
Hovedutvalg for kultur, fritid og idrett
P09 Kultur, fritid, og idrett
P10 Medvirkning og lokaldemokrati
Hovedutvalg for tekniske tjenester
P11 Utbygging og samferdsel
P12 Vann, avløp og renovasjon
P13 Arealplan og miljø
Formannskapet
P14 Ledelse, styring og administrasjon
P15 Samfunnssikkerhet
P16 Næringsutvikling
P17 Arbeid og inkludering
P18 Politisk styring
P19 Sentrale poster